

Józef Zając ps. „Kolanko”, „Rozdzielacz”, „Zawór” (ur. 10 marca 1902 r. w Gorlicach, zm. 9 października 1968 r. w Londynie) – żołnierz Wojska Polskiego II RP, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, żołnierz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, oficer Armii Krajowej, porucznik piechoty, Cichociemny.

Po ukończeniu gimnazjum w Nowym Sączu w 1918 r. kontynuował naukę w Szkole Handlowej w Krakowie. W 1919 r. ochotniczo wstąpił do Wojska Polskiego. Został przydzielony do 1 Pułku Strzelców Podhalańskich. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Z 1 kompanią sztabową Brygady Górskiej uczestniczył w wielu bitwach z bolszewikami, następnie w kompanii sztabowej 21 Dywizji Piechoty Górskiej uczestniczył w ofensywie sierpniowej 1920 r. od Łukowa aż po Wilno. Po demobilizacji w 1921 r. pracował w Muszynie, Nowym Sączu i Borysławiu. W latach 1924–1939 pracował jako rachmistrz w Wydziale Powiatowej Rachuby Starostwa w Kopyczyńcach.

We wrześniu 1939 r. został wyreklamowany przez starostę od służby. 18 września przekroczył granicę polsko-rumuńską i w październiku dotarł do Francji, gdzie został przydzielony do Szkoły Podchorążych Piechoty w Camp de Coëtquidan. Od maja 1940 r. walczył w kampanii francuskiej. 22 czerwca dostał się do niewoli niemieckiej. Do czerwca 1942 r. przebywał w niewoli, w tym m.in. w Stalagu I A we Francji. Po ucieczce przedostał się do Wielkiej Brytanii we wrześniu 1942 r., gdzie został przydzielony do 1 Pułku Rozpoznawczego 1 Dywizji Pancernej.

Zgłosił się do służby w kraju. Po konspiracyjnym przeszkoleniu w dywersji i broni pancernej został zaprzysiężony 15 grudnia 1943 r. w Oddziale VI Sztabu Naczelnego Wodza i przetransportowany do Głównej Bazy Przerzutowej w Brindisi we Włoszech. Zrzutu dokonano w nocy z 4 na 5 maja 1944 r. w ramach operacji „Weller 26” dowodzonej przez mjr. naw. Józefa Gryglewicza (zrzut na placówkę „Szczur” położoną w okolicy wsi Wola Gałęzowska). Po aklimatyzacji dostał przydział do 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty, jednak przydział ten nie został zrealizowany.

W czasie Powstania Warszawskiego początkowo był w grupie ochotników próbujących zdobyć gmach PAST-y. 5 sierpnia został przydzielony do batalionu Kiliński na stanowisko zastępcy dowódcy 9 kompanii, a od 9 września walczył w batalionie szturmowym Rum. Po kapitulacji Powstania przebywał w obozach niemieckich, m.in. w Oflagu X C, skąd został uwolniony 2 maja 1945 r. przez wojska brytyjskie. 11 maja 1945 r. zameldował się w Oddziale VI Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie. Osiedlił się w Wielkiej Brytanii. Działał w Kole Cichociemnych w Londynie.